

Helse- og omsorgsdepartementet,
15. mai 2014

HØRINGSNOTAT

**Forslag om strengere regulering av
sterke laserpekere**

Høringsfrist: 7. august 2014

Innhold

1. Innledning	3
2. Gjeldende rett	3
3. Bakgrunn.....	4
3.1 Tidligere høring	5
3.2 Innspill fra relevante aktører	5
3.3 Laserklasse 3R, 3B og 4	6
3.4 Reguleringer i andre land	7
4. Nærmere om endringsforslaget	7
4.1 Hjemmelsgrunnlag	7
4.2 Forslag til endret definisjon av laserpeker i strålevernforskriften § 4 første ledd bokstav l.....	8
4.3 Nærmere om forslag til strålevernforskriften § 8 nytt tredje ledd – vilkår for godkjenning	8
4.4 Nærmere om forslag til strålevernforskriften § 8 nytt fjerde ledd – type godkjenning	9
4.5 Nærmere om forslag til strålevernforskriften § 8 nytt femte ledd - saksbehandlingsfrister.....	10
5. Hjemmel for beslag og destruksjon	11
6. Straff.....	12
7. Overgangsbestemmelser	12
8. Økonomiske og administrative konsekvenser	12
9. Forslag til endringer i strålevernforskriften	14
10. Forslag til endringer i strålevernloven.....	15

1. Innledning

Helse- og omsorgsdepartementet sender med dette på høring et forslag fra Statens strålevern til endring av forskrift 29. oktober 2010 nr. 1380 om strålevern og bruk av stråling (strålevernforskriften).

Dagens godkjenningsordning, hvor det er tillatt å bruke og besitte laserpekere i privat rom uten godkjenning, har ikke vist seg tilstrekkelig til å forhindre potensielt farlig bruk av laserpekere. Det foreslås derfor som en løsning å stramme inn dagens godkjenningsordning slik at det blir forbudt å eie, besitte, tilvirke, importere, eksportere, bruke og selge laserpekere av klasse 3R, 3B og 4, uten godkjenning fra Statens strålevern.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslaget til endringer i strålevernforskriften. Det redegjøres nærmere for forslaget under punkt 4 nedenfor. Forslaget baserer seg i stor grad på erfaringer Luftfartstilsynet, Toll- og avgiftsdirektoratet og Politidirektoratet har kommunisert til Statens strålevern, og som Statens strålevern, som vedtaks- og tilsynsmyndighet, har høstet siden dagens strålevernforskrift trådte i kraft 1. januar 2011.

Departementet ber spesielt om tilbakemelding fra høringsinstansene på om det er behov for og hensiktsmessig med et slikt forbud. I den sammenheng bes det om innspill til ev. alternative løsninger til forbud.

2. Gjeldende rett

I strålevernforskriften § 8 annet ledd bokstav t) stilles det i dag krav til godkjenning fra Statens strålevern for å kunne besitte eller bruke laserpekere klasse 3R, 3B eller 4 *i offentlig rom*. For å få slik godkjenning stilles det generelle krav til at anvendelsen skal være berettiget, jfr. strålevernforskriften § 5. Den som søker om godkjenning må oppgi en grunn til anskaffelsen og behovet for å ha en laserpeker tilhørende klasse 3R, 3B eller 4. Det skal også opplyses om hvorfor ikke svakere laserpekere kan benyttes. Berettiget behov for bruk må dokumenteres, for eksempel gjennom attest fra arbeidsgiver eller medlemskap i astronomiforening. Denne forvaltningspraksisen er spesifisert i Statens stråleverns veileder nr. 12 om laserpekere.

Siden dagens godkjenningsordning trådte i kraft 1. januar 2011 har 12 privatpersoner og virksomheter søkt og fått godkjenning for bruk av laserpeker av klasse 3R, 3B eller 4 i offentlig rom. Statens strålevern har i løpet av denne perioden kun gitt ett avslag på slik søknad.

Gjeldende bestemmelse omfatter ikke forhandlere som selger sterke laserpekere fra sitt utsalgssted, da dette ikke kan defineres som «offentlig rom». Dermed er det mulig for norske forhandlere å selge sterke laserpekere til privatpersoner uten at Statens strålevern, tollvesenet eller politiet har sanksjonsmuligheter mot forhandler.

Det er tillatt å kjøpe laserpekere gjennom postordre, men dersom man har laserpekeren på seg når man går gjennom toll, og på denne måten innfører den til landet, vil dette stride mot strålevernforskriften. Det vil også være ulovlig, etter dagens bestemmelse, å gå på postkontoret og hente pakken som inneholder en sterk laserpeker, men det vil ikke være ulovlig å motta laserpekeren i postkassen. Disse eksemplene belyser kun noen situasjoner hvor dagens bestemmelse rammer vilkårlig.

3. Bakgrunn

Dagens godkjenningsordning, hvor det er tillatt å bruke og besitte laserpekere i privat rom uten godkjenning fra Statens strålevern, har ikke vist seg tilstrekkelig til å forhindre potensielt farlig bruk av laserpekere. Farlig og ulovlig bruk av laserpekere kan, etter Statens stråleverns vurdering, kun forhindres ved at enhver befatning med sterke laserpekere er godkjenningspliktig.

I løpet av 2013 ble tilfeller av ulovlig og potensielt farlig bruk av laserpekere nevnt i media 103 ganger. Statistikk fra Luftfartstilsynets hjemmesider viser at det årlig har blitt registrert mellom 70 og 150 enkelthendelser av belysning av luftfartøy og blinding av pilot i perioden 2009–2013. Statistikken illustrerer at dagens regelverk ikke er til særskilt hinder for anskaffelse av sterke laserpekere som muliggjør farlig og potensielt skadelig bruk.

Politiet i Oslo opplyser i et hefte fra 2012 «Laserpeker mot luftfartøy», at selv om det ikke oppstår direkte fare for personer om bord i luftfartøy hvor pilot blir belyst av laserpeker, kan det at luftfartøyet tvinges til å manøvrere annerledes sette andre i fare. Hvis et redningshelikopter eller ambulanshelikopter ikke kan lande på ønsket sted grunnet blinding fra laser vil det kunne sette de som trenger assistanse i fare. Tilsvarende vil et politihelikopter som blir hindret i et oppdrag kunne sette de som trenger politiets bistand i fare.

Sterke laserpekere kan også brukes som våpen mot politi for eksempel ved ran og demonstrasjoner. Det vil i slike tilfeller være vanskelig for politiet å beskytte seg, da ulike briller trengs for å beskytte seg mot ulike bølgelengder, og dagens laserpekere selges i flere ulike bølgelengder.

Statens strålevern vurderer at dersom dagens bestemmelse ikke endres, vil antallet hendelser hvor laserpekere blir brukt mot helikoptre, fly, politi og sjåfører kunne øke, og risikoen for ulykker forårsaket av laserpekere vil stige.

Statens strålevern har videre erfart ved flere tilfeller at barn besitter sterke laserpekere, og den potensielle faren øker betydelig når en sterk laserpeker befinner seg i en barnehånd. Eksempler på at barn stirrer inn i laserpekerstrålen finnes både nasjonalt og internasjonalt, og dette har i flere tilfeller ført til at barnet har mistet eller fått sterkt redusert syn. Dagens bestemmelse hvor det er lov å besitte sterke laserpekere i privat

rom, gjør at barn har anledning til å bruke laserpekere så lenge det ikke er i det offentlige rom. Skadepotensialet vil være like stort for det enkelte barn, uavhengig av om laserpekeren besittes i privat eller offentlig rom.

Som tidligere forklart rammer dagens regelverk tildels vilkårlig, og forhindrer ikke farlig og potensielt skadelig bruk av laserpekere. Det er i dag enkelt og lovlig å importere sterke laserpekere som har stort skadepotensial, så lenge disse blir sendt med postforsendelse rett til døren. Strålevernforskriftens krav om besittelse eller bruk vil nemlig ikke være oppfylt i slike tilfeller.

Det er på dette grunnlag at Helse- og omsorgsdepartementet sender på høring Statens stråleverns forslag til en forskriftsendring som i større grad begrenser befolkningens tilgang til sterke laserpekere.

3.1 Tidligere høring

Ved revisjonen av dagjeldende strålevernforskrift i 2009 ble det foreslått innført en godkjenningsordning for laserpekere slik vi har i gjeldende forskrift. Men det ble også etterspurt innspill på et mulig laserpekerforbud. Av 31 høringsinstanser som kom med uttalelser var kun én instans imot innføring av laserpekerforbud. Dette var Forsvarets Forskningsinstitutt, som var bekymret for at et forbud ville være særlig inngripende for forsvaret. Ni av høringsinstansene uttalte eksplisitt at et laserpekerforbud ville være hensiktsmessig og medføre bedre beskyttelse for privatpersoner og forhindre blandingseffekt.

Spørsmålet om et forbud ble imidlertid ikke fulgt opp videre i departementet og det ble i stedet innført en godkjenningsordning. Forslaget til en strengere godkjenningsordning i denne høringen er i tråd med høringsinstansenes innspill fra 2009.

3.2 Innspill fra relevante aktører

Statens strålevern sendte 5. juni 2013 ut en invitasjon til å komme med innspill vedrørende et mulig laserpekerforbud i strålevernforskriften til Toll- og avgiftsdirektoratet, Luftfartstilsynet og Politidirektoratet. Etatene ble invitert til å komme med skriftlige innspill til et mulig forslag om forbud mot sterke laserpekere, det vil si laser klasse 3R, 3B og 4, med unntak for berettiget bruk.

Alle de inviterte har svart og støtter et forslag til forbud, og forslaget er utformet i tråd med deres innspill.

Politidirektoratet vurderer at det bør innføres et generelt forbud hvor enhver befatning med sterke laserpekere uten nødvendig godkjenning gjøres ulovlig/straffbart. Oslo og Romerike politidistrikt opplever laserpekere som et alvorlig problem, og mener det er et svært beskjedent inngrep å forby bruk av sterke laserpekere på privat sted. De oppfatter det som en svakhet ved dagens regelverk at innførsel og bruk/besittelse er

tillatt på privat sted, da dette begrenser politiets mulighet til å stanse og avverge farlig bruk av laserpekere.

Toll- og avgiftsdirektoratet opplyser at de kan se en økning av omfanget av ulovlig innførte laserpekere. De støtter et totalforbud mot innførsel av laserpekere som overstiger grenseverdiene i strålevernforskriften. De ønsker videre at det utarbeides klare retningslinjer for hvordan tollvesenet skal håndtere forsendelser med laserpekere hvor tillatelse fra Strålevernet ikke foreligger, og for hvilke tiltak tollvesenet i slike tilfeller kan iverksette.

Luftfartstilsynet opplyser at de i lengre tid har arbeidet for et forbud mot laserpekere klasse 3R, 3B og 4. Luftfartstilsynet ser alvorlig på belysning av cockpit på luftfartøy med laserpekere, og anser at skadepotensialet ved belysning av cockpit er betydelig. De støtter Statens strålevern sin vurdering av at dagens godkjenningskrav ikke er tilstrekkelig for å hindre uautorisert bruk av laserpekere. Et eventuelt forbud bør etter deres syn omfatte innførsel, import, besittelse, tilvirkning, bruk, anskaffelse, markedsføring, leasing og overføring. Oppdatert statistikk over registrerte laserhendelser er tilgjengelig på Luftfartstilsynets hjemmesider. Statistikken for 2009–2012 viser at antallet hendelser ser ut til å ha stabilisert seg på rundt 100 i året. Luftfartstilsynet viser til at omfanget sannsynligvis kommer til å øke kraftig, dersom myndighetene ikke innfører tiltak. Etter Luftfartstilsynets oppfatning er et forbud det tiltaket som vil ha størst effekt for å redusere omfanget av farlig og potensielt skadelig bruk av sterke laserpekere.

3.3 Laserklasse 3R, 3B og 4

Laserpekere klassifiseres i ulike klasser som beskriver styrken på laserstrålen. De laserpekerne som skal godkjennes etter dagens regelverk er klasse 3R, 3B og 4. Den internasjonale kommisjonen for beskyttelse mot ikke-ioniserende stråling (ICNIRP) gir bl.a. retningslinjer og grenseverdier for optisk stråling (synlig lys). Strålevernforskriften § 34 fastsetter disse som gjeldende grenseverdier i Norge.

Klasse 3R har en maksimal effekt på 5 milliwatt. Laseren kan overskride grenseverdien og potensielt forårsake øyeskade, men skadene oppstår ikke øyeblikkelig og blunkerefleksen vil ofte slå inn før en skade oppstår.

Klasse 3B har en maksimumseffekt på 500 milliwatt. Laserstrålen kan forårsake umiddelbar øyeskade hvis den treffer øyet direkte. Refleksjon fra matte flater som treffes av laserstrålen, er vanligvis, men ikke alltid, ufarlig. Refleksjon i speilende overflater kan være like farlig som direkte eksponering for laserstrålen.

Klasse 4 har en sterkere effekt enn lasere av klasse 3B, og det er ingen øvre grense for effekten. Dette vil si at noen av laserne av denne klassen kan være svært sterke og forårsake meget alvorlige skader. Det er farlig å bli eksponert både for direkte og

reflektert stråle. Laseren har potensial til å skade både hud og øyne og kan være brannfarlig på lang avstand.

3.4 Reguleringer i andre land

Sverige har fra 1. januar 2014 et generelt forbud mot laserpekere av klasse 3R, 3B og 4, med en godkjenningsordning som gjør det mulig for personer med berettiget behov å besitte, tilvirke, bruke, overlate eller importere laserpekere. Godkjenning kan fås etter søknad til Strålsäkerhetsmyndigheten.

Laserpekere klasse 2 er de sterkeste som er tillatt i Finland. Det er et unntak for laserpekere av klasse 3R, som er en integrert del av et audiovisuelt system. Lignende reguleringer er også innført i Frankrike og Tyskland.

I Australia er det forbudt å importere laserpekere med styrke høyere enn 1 milliwatt. Forbudet er i visse regioner strengere, hvor laserpekere reguleres som våpen og bæretillatelse kreves på lik linje med våpen.

I England er salg av laserpekere over 1 milliwatt er ulovlig. Import er ikke begrenset. I Canada er salg av laserpekere klasse 3B eller høyere forbudt til forbrukere.

4. Nærmere om endringsforslaget

Formålet med en strengere godkjenningsordning er å forhindre skadelig og potensielt farlig bruk av laserpekere. Det foreslås å innføre et nytt tredje, fjerde og femte ledd i strålevernforskriften § 8 som regulerer godkjenning av laserpekere klasse 3R, 3B og 4.

4.1 Hjemmelsgrunnlag

Forslaget er hjemlet i strålevernloven § 6:

«Departementet kan i forskrift fastsette krav om godkjenning eller melding for tilvirkning, import, eksport, transport, overdragelse, besittelse, installasjon, bruk, håndtering og avfallsdisponering av strålekilder. Godkjennings- eller meldingskrav kan også omfatte menneskelig aktivitet som medfører forhøyet naturlig ioniserende stråling. I forskriftene kan det fastsettes krav til innholdet i søknader og meldinger.»

Ifølge strålevernloven § 20 har Strålevernet anledning til å innføre import- og omsetningsforbud. Det fremkommer i forarbeidene til strålevernloven, Ot.prp. nr. 88 (1998–1999) punkt 8.6, at bestemmelsen i § 20 kun er beregnet på tilfeller hvor uforutsett helseisiko ved et produkt medfører en fare som plutselig oppstår, og at det kun er i disse tilfeller at det er anledning til å innføre et importforbud.

Forarbeidene åpner videre for at varige generelle importforbud kan fastsettes i forskrift i medhold av den siterte godkjenningsbestemmelsen i § 6. I forarbeidene uttales det: «For varige generelle importforbud bør det fastsettes forskrift i medhold av godkjenningsbestemmelsen i § 6, der det fremgår at visse typer import generelt ikke godkjennes.» Det er naturlig å tolke § 6 dit hen at bestemmelsen åpner for at departementet, gjennom forskrift, kan innføre strenge godkjenningskrav for import av laserpekere. Ved å gi godkjenning utelukkende til de som har et konkret og beviselig behov for laserpekere, vil dette i realiteten medføre et forbud mot all håndtering av laserpekere for de som ikke har godkjenning.

4.2 Forslag til endret definisjon av laserpeker

Det foreslås å endre definisjonen av laserpeker i strålevernforskriften § 4 første ledd bokstav l, slik at laserpekere ikke faller inn under definisjonen av elektrisk utstyr etter lavspenningsdirektivet 2006/95/EF. Det foreslås derfor at det presiseres i dagens definisjon at laserpekere er konstruert for en spenning som er lavere enn 50 volt for vekselstrøm eller lavere enn 75 volt for likestrøm.

Lasere brukt i verktøy til oppmåling og som del av et sikte vil falle utenfor en eventuell forskriftsendring.

4.3 Vilkår for godkjenning

I forslaget til nytt tredje ledd i § 8 slås det fast at det er forbudt å eie, besitte, tilvirke, importere, eksportere, overlate, lease, bruke og selge laserpekere av klasse 3R, 3B og 4 uten godkjenning av Statens strålevern. Bestemmelsen gjelder generelt og omfatter derfor både virksomheter og privatpersoner. Grunnen til at bestemmelsen er så utfyllende i oppramsingen av typer håndtering av sterke laserpekere er for at all aktivitet med sterke laserpekere skal kunne falle inn under ordlyden til bestemmelsen. Det skal blant annet ramme de tilfeller hvor forhandlere i dag har anledning til å selge sterke laserpekere uten at dette strider imot dagens bestemmelse. Det er også et behov for å forhindre at privatpersoner kan kjøpe sterke laserpekere hos forhandlere i utlandet over internett, og få det tilsendt til Norge per post uten at tollvesenet har anledning til å gripe inn.

Det foreslås at kravene som stilles for å kunne få en godkjenning spesifiseres i forskriftsbestemmelsen, for på denne måten å sikre forutberegnelighet og rettsikkerhet.

I forslag til § 8 nytt tredje ledd oppstilles det følgende kumulative vilkår for at en godkjenning vil bli innvilget av Statens strålevern; krav til dokumentasjon om at laserpekeren må være utformet i samsvar med strålevernforskriften § 35, dokumentasjon på et berettiget behov for bruk av sterkere laserpeker enn klasse 1 og 2 og at det kun gis godkjenning dersom det ikke er grunn til å anta at laserpekeren kommer til å misbrukes.

I forslag til § 8 nytt tredje ledd nr. 1 stilles det krav til at utformingen av laserpeker er i samsvar med de krav som stilles i strålevernforskriften § 35; nemlig at lasere av klasse 3R, 3B og 4 må være utformet i samsvar med følgende harmoniserte standarder; *EN 60825 Safety of laser products – Part 1: Equipment classification, requirements and user's guide* og *NEK IEC/TR 60825; Safety of laser products – Part 8: Guidelines for the safe use of laser beams on humans*.

I forslag til § 8 nytt tredje ledd nr. 2 stilles det krav til dokumentasjon av berettiget behov for bruk av laserpekere klasse 3R, 3B og 4. Det henvises til strålevernforskriften § 5 som stiller krav til at all strålebruk skal være berettiget. For at strålingen skal være berettiget, skal fordelene ved å tillate stråling være større enn ulempene strålingen medfører. Dette innebærer blant annet at søker må dokumentere hvorfor ikke laserpekere av svakere styrke kan benyttes. Aktuell dokumentasjon kan blant annet være attest fra arbeidsgiver eller medlemskap i forening som bedriver astronomi eller liknende. Dette vilkåret er likt det som i dag er forvaltningspraksis ved Statens strålevern og omtales nærmere i veileder nr. 12.

I forslag til § 8 nytt tredje ledd nr. 3 gis Statens strålevern adgang til å nekte godkjenning dersom de har grunn til å tro at laserpekeren vil kunne misbrukes. For eksempel vil dette kunne gjelde for tilfeller hvor søker tidligere har mistet godkjenning grunnet misbruk av laserpeker (for eksempel misbruk i form av farlig bruk på offentlig sted), og faren for gjentatt misbruk vurderes som reell.

4.4 Type godkjenning

Hvorvidt det blir gitt virksomhetsgodkjenning eller personlig godkjenning for den enkelte laserpeker, vil bero på en skjønsmessig vurdering foretatt av Strålevernet, jf. forslag til § 8 nytt fjerde ledd. I denne vurderingen vil det vektlegges blant annet hvorvidt virksomheten har kompetanse til å håndtere flere laserpekere.

I tilfeller hvor det kan være behov for godkjenning for laserpekere av ulike klasser, vil dette kunne behandles i samme godkjenningsprosess. Dette vil gjøre det enklere for blant annet forsvaret å få godkjenning for all sin bruk av laserpekere i løpet av én godkjenningsprosess. Statens strålevern antar at den foreslåtte godkjenningsordningen ikke vil være særlig tyngende for forsvaret, i og med at det kan gis slike generelle virksomhetsgodkjenninger. Dessuten faller de fleste bruksområdene hvor laser blir benyttet av forsvaret utenfor definisjonen av laserpeker etter strålevernforskriften § 4 første ledd bokstav l.

Statens strålevern anser det som nødvendig at en godkjenning kan tidsbegrenses da formålet med bruken av en laserpeker vil kunne variere fra et enkelt dagsarrangement til et løpende behov over flere år.

Det foreslås derfor at en godkjenning kan gis for en kortere eller lengre tidsperiode.

4.5 Saksbehandlingsfrister

I medhold av tjenesteloven § 11 første ledd må det fastsettes saksbehandlingsfrister for tillatelsesordninger. Ved komplekse saker kan saksbehandlingstiden forlenges én gang, jf. tjenesteloven § 11 første ledd. Dette vil sikre tilstrekkelig saksbehandlingstid. Departementet understreker at saksbehandlingsfristen er en maksimumsfrist (med en viss mulighet for forlengelse) og at søknader uansett skal ”forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold”, jf. forvaltningsloven § 11a.

Den saksbehandlingsfristen som fastsettes skal være rimelig. Dette innebærer ikke at den skal vurderes for hver enkelt tillatelse, men fristene kan standardiseres i forhold til normalsaker for den enkelte tillatelsesordning. Når det gjelder tidspunktet fristen starter å løpe, er dette beskrevet i tjenesteloven § 11 første ledd som den dagen da nødvendig dokumentasjon har kommet inn til ansvarlig myndighet.

Behandlingen av søknader om godkjenning for laserpekere vil som regel være lite komplekse. Selv om saksbehandlingstid vil kunne variere fra sak til sak, er dette i hovedsak en administrativ avgjørelse. Det foreslås på denne bakgrunn en saksbehandlingsfrist på 30 dager, jf. forslag til § 8 nytt femte ledd første punktum.

Videre er det nødvendig å regulere virkningen av en fristoversittelse. Hovedregelen etter tjenesteloven § 11 annet ledd, er at en tjenestetillatelse anses automatisk innvilget hvis saksbehandlingsfristen oversittes. Dette gjelder kun med mindre annet er fastsatt i eller i medhold av annen lov fordi spesielle allmenne hensyn (for eksempel beskyttelse av helse) gjør seg gjeldende.

Strålevernloven § 6 annet ledd fastsetter at godkjenningspliktig virksomhet ikke kan igangsettes før godkjenning foreligger. Lovgiver har således sett behov for å presisere at bruk av strålekilder som krever godkjenning av folkehelsehensyn ikke bør finne sted før slik aktivitet er vurdert og godkjent av tilsynsmyndigheten. På denne bakgrunn anser departementet at strålevernloven § 6 annet ledd gir tilstrekkelig hjemmel til å fastsette et unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd i forskrift. Vi ber om høringsinstansenes syn på hjemmelsvurderingen.

Som det framgår av vurderingene i punkt 3 ovenfor, er det viktig å sikre at kun personer og virksomheter med et berettiget behov for bruk av sterke laserpekere får innvilget godkjenning. Det er derfor behov for å forskriftsfeste unntak fra bestemmelsen om automatisk innvilgelse i tjenesteloven § 11 annet ledd for godkjenningsordningen for laserpekere, jf. forslag til § 8 nytt femte ledd annet punktum. Det vil som nevnt ovenfor ikke være forsvarlig ut i fra folkehelsehensyn med en automatisk innvilgelse dersom saksbehandlingsfristen oversittes.

5. Hjemmel for beslag og destruksjon

Strålevernloven § 19 annet ledd gir Statens strålevern adgang til å beslaglegge utstyr eller på annen måte sikre at fortsatt bruk ikke er mulig, dersom det foreligger vesentlig helsefare. Ved beslagleggelse og etterfølgende destruksjon vil en ”sikre at fortsatt bruk ikke er mulig”. Import av sterke laserpekere vil innebære en overtredelse av det foreslåtte forbud mot sterke laserpekere, men bevis for ”vesentlig helsefare” vil kunne medføre unødvendig omstendelige prosesser.

Ved ulovlig innførsel av laserpekere, har tollmyndighetene i dag to alternative prosedyrer for håndtering av laserpekere. Den ene er beslag og politianmeldelse i medhold av tolloven § 16-13 som gir tollvesenet hjemmel til å beslaglegge varer det kan bli tale om å inndra, men kun der det foreligger skjellig grunn til mistanke om straffbar overtredelse av tolloven med forskrifter. Den andre er retur av varen til avsenderlandet. Det første alternativet er tungvint og ressurskrevende, og medfører ofte henleggelse hos politiet. Det andre alternativet er enkelt prosedyremessig, men medfører at varen returneres til avsenderen, som så kan sende varen på nytt til kjøper eller til andre kjøpere i Norge eller i andre land. Beslagleggelse og destruksjon vil hindre at laserpekeren på ny forsøkes ulovlig importert til Norge.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det gis en ny bestemmelse i strålevernloven § 19a med hjemmel for beslagleggelse og destruksjon av ulovlig importerte laserpekere, uten at det skal være nødvendig å politianmelde forholdet. Dette vil da være et administrativt alternativ til politianmeldelse og beslagleggelse etter tolloven § 16-13. En lovhjemmel i strålevernloven for beslagleggelse og destruksjon av sterke laserpekere, uten at politiet må involveres, vil gjøre det vesentlig enklere for tollvesenet å sørge for at sterke laserpekere tas ut av sirkulasjon.

Beslagleggelse og destruksjon vil skje i henhold til forvaltningslovens bestemmelser. Utgangspunktet er derfor at lovens krav til forhåndsvarsling, utrednings- og informasjonsplikt, partsinnsyn, krav til skriftlig og begrunnet vedtak, klage omgjøring og sakskostnader gjelder på vanlig måte. Det foreslås et unntak for de tilfellene der importøren ikke gir tilbakemelding på varselet om at laserpekeren vurderes beslaglagt og destruert hvor det gjøres unntak fra kravet om at enkeltvedtak skal være skriftlige, begrunnet og at parten underrettes om vedtaket.

Etter forslag til ny § 19a fjerde ledd kan kongen gi forskrifter vedrørende tilbakehold, beslagleggelse og destruksjon av ulovlig importerte laserpekere. I slike forskrifter kan det blant annet fastsettes konkrete frister for tilbakemelding på forhåndsvarselet. Etter bestemmelsens siste ledd kan kongen i forskrift gjøre unntak fra klagerett over vedtak fattet i medhold av denne bestemmelsen. Hjemmelen vurderes benyttet dersom antallet klager blir stort. Det nærmere virkeområdet for unntaket må fastsettes med utgangspunkt i den ulempe et vedtak om beslagleggelse og destruksjon har for den private part.

6. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelsene i strålevernloven eller strålevernforskriften straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder, jf. strålevernloven § 23 første ledd. Dersom overtredelsen kunne ha medført alvorlig fare for helse eller miljø, kan fengsel i inntil to år anvendes, jf. annet ledd.

Overtredelser av forbudet i strålevernforskriften § 8 vil således kunne straffes med hjemmel i strålevernloven § 23.

Departementet er kun kjent med ett tilfelle av idømt fengselsstraff for brudd på dagens forbud mot bruk av laserpeker i offentlig rom og et par tilfeller av ilagt forelegg.

7. Overgangsbestemmelser

Det foreslås at de som i dag har godkjenning for besittelse og bruk av sterke laserpekere, ikke trenger å søke ny godkjenning før den gjeldende godkjenningen utløper.

Statens strålevern mener at det er viktig at de som i dag besitter sterke laserpekere uten godkjenning, gis anledning til å levere disse inn til politiet uten å risikere straffeforfølgelse for brudd på den nye godkjenningsordningen i § 8 tredje ledd. Det vil virke sterkt urimelig om en som ønsker å levere inn en laserpeker, risikerer å bli anmeldt for ulovlig besittelse av denne i forbindelse med innleveringen. Antallet søknader om godkjenning av laserpekere har vært relativt lavt. Derfor finnes det trolig et ikke ubetydelig antall godkjenningspliktige laserpekere i Norge hvor eieren av laserpekeren ikke har søkt om godkjenning.

Formålet med overgangsordningen er å redusere antallet ulovlige laserpekere uten godkjenning, og dermed redusere faren for skader eller ulykker ved bruk av laserpekere.

På denne bakgrunn foreslås det en overgangsordning på tre måneder hvor laserpekere fritt kan innleveres til politiet. Vi ber spesielt om tilbakemelding fra høringsinstansene på om tre måneder er en tilstrekkelig lang overgangsperiode.

8. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Salget av laserpekere klasse 3R, 3B og 4 i Norge er i dag begrenset. De fleste anskaffer seg laserpekere over internett, ofte av utenlandske forhandlere. Forhandlere av laserpekere i Norge vil ha mulighet til å søke om godkjenning.

Med dagens bestemmelse kan tollvesenet og politiet stoppe en person som bærer laserpeker på seg, i bil eller annet fremkomstmiddel, men ikke en postforsendelse som inneholder laserpekere. Dette fører til at tollvesenet ofte, i tilfellene hvor laserpekere importeres ved postforsendelse, kontakter Statens strålevern for nærmere undersøkelse, for på denne måten å forsikre seg om at laserpekere oppfyller de krav som stilles til merking og kvalitet. Dette fører til økt byråkrati og saksbehandling. Et forbud vil forenkle tollvesenets jobb, da de vil kunne stanse alle laserpekere over klasse 2 som importeres til Norge uten at gyldig godkjenning foreligger. Det foreslåtte forbudet vil dermed gjøre håndhevingen enklere og mindre byråkratisk enn slik det er i dag.

Helse- og omsorgsdepartementet kan ikke se at et forbud mot sterke laserpekere vil medføre store administrative konsekvenser for forsvaret eller andre større aktører som benytter laserpekere, da disse i løpet av én enkelt søknadsprosess kan få godkjenning for all sin bruk av laserpekere innen virksomheten.

9. Forslag til endringer i strålevernforskriften

Forskrift om endringer i forskrift 29. oktober 2010 nr. 1380 om strålevern og bruk av stråling (strålevernforskriften)

Fastsatt ved kgl.res. xx.xx 2014 med hjemmel i lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling § 6. Jf. EØS-avtalen vedlegg X nr. 1 (direktiv 2006/123/EF). Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet.

I

I forskrift 29. oktober 2010 nr. 1380 om strålevern og bruk av stråling (strålevernforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd bokstav l skal lyde:

l) laserpeker: Håndholdt laser, batteridrevet eller med annen egen strømforsyning *med en merkespenning som er lavere enn 50 V for vekselstrøm og 75 V for likestrøm, beregnet for å holdes i hånden og peke på noe på avstand;*

§ 8 annet ledd bokstav t) oppheves.

§ 8 annet ledd bokstav s) skal lyde:

Virksomheter som skal utøve følgende aktiviteter som innebærer ikke-ioniserende stråling, skal ha godkjenning av Statens strålevern:

s) Anskaffelse og bruk av magnetisk resonansavbildning (MR) for medisinsk formål.

§ 8 nytt tredje, fjerde og femte ledd skal lyde:

Det er forbudt å eie, besitte, tilvirke, importere, eksportere, overlate, lease, bruke og selge laserpekere klasse 3R, 3B og 4, uten godkjenning fra Statens strålevern. Godkjenning gis kun dersom:

1) søker kan dokumentere at laserpekeren er utformet, klassifisert og merket i samsvar med de krav som stilles i § 35, og

2) søker kan dokumentere at tiltenkt bruk av laserpekeren er berettiget i tråd med § 5.

3) det ikke er grunn til å anta at laserpekeren vil misbrukes.

Det kan gis godkjenning både til virksomheter og enkeltpersoner. En godkjenning kan omfatte flere laserpekere og kan være tidsbegrenset.

For søknad om godkjenning skal saksbehandlingsfrist som nevnt i tjenesteloven § 11 første ledd første punktum, være 30 dager. Tjenesteloven § 11 annet ledd om at tillatelse anses gitt når saksbehandlingsfristen er utløpt, gjelder ikke.

II

1. Forskriften trer i kraft 1. januar 2015.
2. De som ved ikrafttredelsen har godkjenning for besittelse og bruk av sterke laserpekere i offentlig rom etter tidligere godkjenningsordning, kan til tross for § 8 tredje ledd fortsette å inneha og bruke laserpekeren i samsvar med godkjenningen inntil den utløper.
3. De som ved ikrafttredelsen innehar en sterk laserpeker uten godkjenning kan til tross for § 8 tredje ledd fortsette å inneha laserpekeren inntil søknad om godkjenning er ferdigbehandlet. Ved manglende søknad eller avslag på søknad om godkjenning skal laserpekeren leveres inn til politiet innen 1. april 2015.

10. Forslag til endringer i strålevernloven

I lov 12. mai 2000 nr. 36 om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 19a skal lyde:

Laserpekere som importeres i strid med § 6 med forskrifter kan tilbakeholdes, beslaglegges og destrueres.

Ved tilbakehold skal mottakeren varsles om at laserpekeren vil bli vurdert beslaglagt og destruert. Mottaker skal gis mulighet til å uttale seg i saken innen en nærmere angitt frist.

Dersom mottakeren ikke avgir uttalelse innen fristen, kan laserpekeren beslaglegges og destrueres. Forvaltningsloven §§ 23, 24, 25 og 27 kommer ikke til anvendelse der mottaker ikke har gitt tilbakemelding innen fristen.

Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder fastsette frister for å gi tilbakemelding på varsel gitt etter andre ledd.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra klagerett over vedtak fattet i medhold av denne bestemmelsen.